

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»»**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
„БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ 2016

Підготовлено професором кафедри фінансів і кредиту Варениченко Л.Л.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів та кредиту (протокол № 13 від 26.04.2016 р.)

Схвалено Вченою радою Інституту міжнародної економіки та фінансів імені Святої Великої княгині Ольги ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (протокол № 8 від 28.04.2016 р.)

Варениченко Л.Л. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Бюджетна система” (для бакалаврів). – К.: ПрАТ «ВНЗ «МАУП», ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016 р. - 28 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст матеріалу для самостійного вивчення дисципліни, тести і питання для самоконтролю і самоперевірки знань та співбесіди з дисципліни, теми рефератів, ключові терміни за темами, термінологічний словник, список літератури.

© ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2016
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2016

Пояснювальна записка

В умовах ринкової трансформації економічних відносин в Україні особливу роль відіграє державна фінансово-бюджетна система. Вона виступає основним засобом фінансового забезпечення виконуваних державою функцій. За таких обставин особливого значення набуває ефективне управління бюджетними фінансовими ресурсами. Ефективність такого управління можливо забезпечити лише шляхом вірного вибору моделі бюджетного устрою, чіткого розмежування функцій між суб'єктами бюджетної системи та бюджетного процесу та чіткої організації самого бюджетного процесу.

Мета дисципліни „Бюджетна система” - ознайомлення студентів зі складом і структурою бюджетної системи, принципами її функціонування отримання студентами базових знань щодо функціонування бюджетної системи як єдиного цілого та її окремих ланок.

Для досягнення мети вивченням дисципліни передбачається вирішення наступних **завдань**:

- досконале оволодіння знаннями щодо побудови бюджетної системи, складу та структури дохідної й видаткової частин бюджетів, змісту бюджетного процесу;
- оволодіння навичками збирати, систематизувати й аналізувати інформацію, яка необхідна для складання проекту бюджету та характеризує стан його виконання;
- набуття вмінь орієнтуватися в системі обліку виконання бюджету та в бюджетній звітності;
- оволодіння всіма формами, видами й методами бюджетного фінансового контролю.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти самостійно виконувати бюджетне планування та здійснювати багатоваріантні розрахунки як в розрізі окремих розділів і статей бюджетної класифікації, так і по бюджету в цілому, здійснювати різного роду розрахунки між ланками бюджетної системи з відповідним їх обґрунтуванням, забезпечувати збереження та ефективне використання державних фінансових ресурсів.

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів включає завдання різних типів та рівнів складності. Основними формами самостійної роботи студентів у процесі вивчення дисципліни є:

- робота над конспектами лекцій, планами практичних занять;
- вивчення навчального матеріалу за підручниками, навчальними посібниками, робота з нормативно-правовими актами;
- робота з каталогами бібліотек з метою пошуку необхідної інформації;
- опрацювання матеріалу за першоджерелами – науковою, спеціальною, науковими публікаціями в періодичних виданнях, інформаційно-довідковою літературою;
- конспектування самостійно вивченого матеріалу, підготовка доповідей, рефератів, написання курсових робіт;
- активна участь у практичних заняттях, колоквіумах;
- науково-дослідна робота під час проходження практики та ін.

Під час самостійного опрацювання кожної теми та при підготовці до практичних занять *важливе значення мають лекції*. Вони дають студентам знання в обсязі, необхідному для подальшого самостійного поглибленого вивчення дисципліни, орієнтують у найбільш раціональному напрямі щодо самостійного опрацювання кожної теми, роз'яснюють найбільш складні поняття та положення. У ході лекції викладачем здійснюються посилання на навчальну, наукову і спеціальну літературу, а також на нормативно-правові джерела. Ведення конспекту лекції дає можливість студенту уважно проаналізувати лекційний матеріал під час подальшого поглибленого вивчення теми та при підготовці до семінарських і практичних занять. Окремі питання, які розкриті в конспекті лекції в загальному виді, та ті, що винесені на самостійне опрацювання, студент повинен опрацювати і засвоїти за *рекомендованими підручниками, навчальними посібниками, законодавчо-нормативною та довідково-інформаційною літературою*.

Під час роботи з названими джерелами студент повинен ознайомитися з їх змістом та відібрати необхідний для вивчення матеріал (розділи, підрозділи і т.д.). При самостійному вивченні матеріалу за підручниками, навчальними посібниками, науковою та спеціальною літературою необхідно аналізувати прочитане, порівнюючи з прослуханою та законспектованою лекцією, робити логічні висновки, відмічати незрозумілі положення з метою подальшого їх з'ясування на семінарському чи практичному занятті. Тут доцільно виписувати формулювання конкретних положень та визначень іншими авторами. Під час роботи з науковою та спеціальною літературою студент може знайти посилання на додаткові літературні, які не зазначені в списку рекомендованої літератури цього навчально-методичного комплексу. Використання таких додаткових джерел для самостійного поглибленого вивчення матеріалу є важливим, а особливо під час підготовки доповідей та рефератів.

Маючи список літературних джерел, студенту необхідно звернутися до алфавітного каталогу бібліотеки та знайти в ньому каталожну картку з необхідним джерелом і бібліотечним шифром. Якщо ж студент поглиблено вивчає конкретну проблему, готує наукову доповідь, реферат чи курсову роботу і йому не вистачає матеріалу в списку рекомендованої літератури, невідомі реквізити рекомендованих літературних джерел, то необхідно звернутися до систематичного каталогу бібліотеки, в тому числі й до тематичного каталогу публікацій в періодичних виданнях.

Індивідуальна робота студентів сприяє поглибленню знань з дисципліни шляхом творчого пошук вивчення запропонованої проблеми. З цією метою рекомендується вдало поєднувати теоретичний та практичний матеріал.

У процесі самостійної та індивідуальної роботи студентів доцільно активно використовувати тестові та розрахункові завдання для самоконтролю набутих знань. За результатами самостійного виконання теоретичних завдань визначається рівень засвоєння студентом основних термінів, принципів, показників, методологічних та методичних основ на яких ґрунтується дисципліна.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

	Назва змістового модуля і теми
Змістовий модуль I: Бюджетна система і бюджетний устрій. Бюджетна політика, бюджетний механізм, бюджетний процес і бюджетні процедури	
Тема 1	<i>Теоретичні основи бюджету</i>
Тема 2	<i>Бюджетна система і бюджетний устрій</i>
Тема 3	<i>Бюджетна політика</i>
Тема 4	<i>Бюджетний механізм</i>
Тема 5	<i>Бюджетний процес і бюджетні процедури</i>
Змістовий модуль II: Державний і місцевий бюджети України. Видатки бюджетів України	
Тема 6	<i>Система доходів і видатків Державного бюджету</i>
Тема 7	<i>Система доходів і видатків місцевих бюджетів</i>
Тема 8	<i>Міжбюджетні відносини</i>
Тема 9	<i>Видатки бюджету на економічну діяльність держави, науку, оборону та управління</i>
Тема 10	<i>Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу</i>
Змістовий модуль III: Державний кредит. Державний борг. Казначейська система виконання бюджетів	
Тема 11	<i>Державний кредит. Державний борг і його обслуговування</i>
Тема 12	<i>Казначейська система України</i>
	Разом годин: 120

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

«БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»

Змістовий модуль 1. Бюджетна система і бюджетний устрій. Бюджетна політика та бюджетний механізм. Бюджетний процес

Тема 1. Теоретичні основи бюджету

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність ВВП та бюджету. Об'єктивна тенденція до зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. Поточний бюджет і бюджет розвитку.

Бюджетний вплив на забезпечення економічного та соціального розвитку країни. Бюджет як основний фінансовий план держави. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Взаємозв'язок бюджету з планом економічного та соціального розвитку й іншими фінансовими планами. Бюджет як фінансова база діяльності органу відповідного рівня та органу місцевого самоврядування. Провідне місце бюджету в системі регулювання економіки держави, створення сприятливого фінансового середовища для розвитку ринкових відносин, забезпечення макроекономічної рівноваги.

Теми рефератів

- Еволюція грошово-кредитної системи в Україні.
- Історія бюджетних відносин в Україні
- Бюджетні процеси в Україні.
- Бюджетна централізація ВВП та її межі.
- Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з формуванням бюджету, та способи їх розв'язання.
- Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної й міжнародної політики держави.

Література: [2,4,7,12,15,21,26]

Тема 2. Бюджетна система і бюджетний устрій

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Історія становлення бюджетної системи в Україні. Адміністративно – територіальний поділ як основа побудови бюджетної системи України. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Основи бюджетного устрою. Роль і значення бюджетних відносин у зміцненні економічної самостійності адміністративно – територіальних формувань.

Права, обов'язки, функції і завдання фінансових органів з управління бюджетами. Бюджетні правовідносини: об'єкти, суб'єкти, норми бюджетного права.

Теми рефератів

- Бюджет — основний фінансовий план держави.
- Бюджет як інструмент реалізації соціально-економічних програм.
- Бюджетний дефіцит, його причини і наслідки, методи управління.
- Бюджетна система України та однієї із зарубіжних країн (порівняльна характеристика).

Ключові терміни: бюджет як фінансовий план; склад і структура доходи бюджету; видатки бюджету; методи, джерела і принципи формування доходів бюджету; класифікація видатків; бюджетне фінансування; бюджетний дефіцит; покриття бюджетного дефіциту; бюджетні потоки; бюджетний устрій; принципи побудови бюджетної системи, розмежування доходів і видатків між бюджетами, взаємовідносини між бюджетами.

Питання для співбесіди

1. Дайте визначення державного бюджету.
2. Розкрийте економічну сутність державного бюджету.
3. Визначте структурні складові частини Державного бюджету.
4. З якою метою бюджет поділяється на загальний та спеціальний фонди.
5. Охарактеризуйте основні функції Державного бюджету.
6. Назвіть принципи побудови бюджетної системи України.
7. Назвіть складові зведеного бюджету України.
8. Які типи бюджетних систем існують?
9. Як класифікуються доходи бюджету?
10. Які фактори впливають на обсяг дохідної частини Державного бюджету?

Література: [2,4,7,12,15,21,26]

Тести і питання для самоконтролю і самоперевірки знань до теми 2

1. Бюджетна система країни – це
 - а) взаємозв'язана система фінансових інститутів, визначена адміністративно-територіальним устроєм;
 - б) сукупність бюджетів усіх рівнів, які формуються в даній країні відповідно до її адміністративного поділу та бюджетного устрою;
 - в) сукупність державних фінансових інститутів;
 - д) сукупність бюджетів різних рівнів;
2. Бюджетний устрій – це
 - а) сукупність бюджетів різних рівнів;
 - б) організація і принципи побудови бюджетної системи, її структури;
 - в) взаємозв'язана система фінансових інститутів, визначена адміністративно-територіальним устроєм;
 - г) взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи.
3. Структура бюджетної системи визначається:
 - а) адміністративно-територіальним устроєм;
 - б) сукупністю державних фінансових інститутів;
 - в) системою органів влади;

- г) адміністративно-територіальним устроєм і побудовою системи органів влади.
4. Основами бюджетного устрою є:
- а) виділення видів бюджетів;
 - б) сукупність бюджетів різних рівнів;
 - в) установлення принципів побудови бюджетної системи;
 - г) взаємозв'язана система фінансових інститутів, визначена адміністративно-територіальним устроєм;
 - д) розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи;
 - е) організація взаємовідносин між різними бюджетами.
5. До складу бюджетної системи України входять:
- а) центральні та місцеві бюджети;
 - б) загальний, федеральний та місцеві бюджети;
 - в) державний та місцеві бюджети;
 - г) державний та три рівні місцевих бюджетів.
6. Місцевими бюджетами визнаються :
- а) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування;
 - б) бюджети місцевого самоврядування;
 - в) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.
7. Зведений бюджет – це
- а) сукупність показників бюджетів, які використовуються для аналізу і прогнозування економічного і соціального розвитку держави;
 - б) показники Державного бюджету України, зведеного бюджету Автономної Республіки Крим і зведених бюджетів областей та міст Києва і Севастополя;
 - в) показники бюджету Автономної Республіки Крим, зведених бюджетів її районів та бюджетів міст республіканського значення.
8. Бюджетна система України ґрунтується на принципах:
- а) єдності, збалансованості, самостійності, матеріального стимулювання, повноти, обґрунтованості;
 - б) єдності, збалансованості, комерційного розрахунку, самостійності, повноти, обґрунтованості;
 - в) єдності, збалансованості, самостійності, повноти, справедливості і неупередженості, ефективності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, публічності та прозорості, обґрунтованості;
 - г) відповідальності учасників бюджетного процесу за свої дії або бездіяльність на кожній стадії бюджетного процесу.
9. Принцип єдності бюджетної системи України передбачає:
- а) забезпечення єдності бюджетної системи України єдиною правовою базою;
 - б) єдину грошову систему;
 - в) єдине регулюванням бюджетних відносин та єдину бюджетну класифікацію;
 - г) єдність порядку виконання бюджетів та ведення бухгалтерського обліку і звітності.

10. Принцип збалансованості означає:

- а) повноваження на здійснення витрат бюджету повинні відповідати обсягу надходжень до бюджету на відповідний бюджетний період;
- б) єдине регулюванням бюджетних відносин та єдину бюджетну класифікацію;
- в) відповідальності учасників бюджетного процесу за свої дії або бездіяльність на кожній стадії бюджетного процесу.

11. Принцип ефективності передбачає:

- а) досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів;
- б) єдине регулюванням бюджетних відносин та єдину бюджетну класифікацію;
- в) досягнення запланованих цілей при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів.

12. Державний бюджет як економічна категорія – це

- а) сукупність законодавчо регламентованих відносин між державою і юридичними та фізичними особами з приводу розподілу й перерозподілу ВВП;
- б) досягнення запланованих цілей при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів.
- в) сукупність законодавчо регламентованих відносин між державою і юридичними та фізичними особами з приводу розподілу й перерозподілу ВВП;
- г) загальнодержавні потреби в грошових коштах, джерела їх формування, розподіл і перерозподіл.

13. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави являє собою:

- а) рівновагу доходів і видатків бюджету;
- б) загальнодержавні потреби в грошових коштах, джерела їх формування, розподіл і перерозподіл;
- в) розпис доходів і видатків цього фонду;
- г) сукупність законодавчо регламентованих відносин між державою і юридичними та фізичними особами з приводу розподілу й перерозподілу ВВП.

14. Державний бюджет як фінансовий план -

- а) відображає загальнодержавні потреби в грошових коштах, джерела їх формування, розподіл і перерозподіл;
- б) характеризує економічну й соціальну політику держави;
- в) визначається рівновагою доходів і видатків бюджету, бюджетним дефіцитом або бюджетним профіцитом ;
- г) характеризується складом доходів і видатків, які відображають фінансову діяльність держави.

15. Загальний фонд бюджету включає:

- а) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду;

- б) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень;
 - в) всі видатки бюджету за рахунок надходжень до загального фонду бюджету;
 - г) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету;
 - д) фінансування загального фонду бюджету.
16. Спеціальний фонд бюджету включає:
- а) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень;
 - б) всі доходи бюджету;
 - в) фінансування загального фонду бюджету;
 - г) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету;
 - д) різницю між доходами і видатками спеціального фонду бюджету.
17. Розподіл бюджету на загальний та спеціальний фонди визначається
- а) законом про Державний бюджет України;
 - б) рішенням місцевих органів влади;
 - в) постановою Кабінету міністрів України;
 - г) Бюджетним Кодексом України.
18. Структуру доходів Державного бюджету України формують:
- а) доходи, які отримуються відповідно до законодавства про податки, збори і обов'язкові платежі та Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів";
 - б) доходи від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, які утримуються за рахунок Державного бюджету України;
 - в) надходження з інших, визначених законодавством джерел;
 - г) гранти і дарунки у вартісному обрахунку;
 - д) міжбюджетні трансферти з місцевих бюджетів.
19. Видатки Державного бюджету України включають:
- а) бюджетні призначення, встановлені законом про Державний бюджет України на конкретні цілі, що пов'язані з реалізацією державних програм;
 - б) пояснення всіх видатків, за винятком видатків, що пов'язані з державною таємницею;
 - в) гранти і дарунки у вартісному обрахунку;
 - г) перелік видатків, які визначено статтею 87 Бюджетного Кодексу України.
20. Бюджетна класифікація – це
- а) єдине систематизоване згрупування доходів, видатків та фінансування бюджету за ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою та іншими ознаками відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів;
 - б) єдине систематизоване згрупування доходів та видатків;
 - в) перелік видатків, які визначено статтею 87 Бюджетного Кодексу України;

г) класифікація доходів, видатків і фінансування і бюджету та класифікація боргу.

Література: [1,2,12,13,15,16,21,26]

Тема 3. Бюджетна політика

Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на бюджетну політику держави. Науковий підхід до розроблення бюджетної політики. Завдання бюджетної політики. Головні напрями бюджетної політики. Характеристика основних напрямів бюджетної політики щодо доходів, видатків, фінансового забезпечення інвестицій, соціального захисту населення. Бюджетна політика у вирішенні проблем сприяння процесу макроекономічної стабілізації та структурної перебудови економіки, подальшому вдосконаленні податкової політики, вдосконаленні взаємовідносин центральних та регіональних органів влади.

Теми рефератів

- Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу.
- Характеристика основних напрямів бюджетної політики щодо доходів, видатків.
- Характеристика основних напрямів бюджетної політики щодо фінансового забезпечення інвестицій.
- Характеристика основних напрямів бюджетної політики щодо соціального захисту населення.
- Бюджетна політика у вирішенні проблем сприяння процесу макроекономічної стабілізації.

Література: [1,2,3,11,12,13,14,15,16,19,21,22,24,26]

Тема 4. Бюджетний механізм

Ефективність бюджетного механізму. Роль бюджетного механізму в регулюванні економічних і соціальних процесів у державі. Основні функції бюджетного планування. Об'єкт та сфера бюджетного планування. Принципи та методи бюджетного планування. Програмно – цільове планування бюджету, його етапи; принципи розроблення і виконання програм. Бюджетне прогнозування, його основні методи та завдання. Бюджетне регулювання, його призначення і форми. Бюджетне регулювання – складова бюджетного планування. Принципи бюджетного регулювання. Правова основа бюджетного регулювання.

Теми рефератів

- Роль бюджетного механізму в регулюванні економічних і соціальних процесів у державі.
- Програмно – цільове планування бюджету.
- Бюджетне прогнозування, його основні методи та завдання.
- Бюджетне регулювання, його призначення і форми.

- Бюджетне регулювання – складова бюджетного планування.
- Принципи та правова основа бюджетного регулювання.

Література: [1,2,3,12,13,15,16,21,26]

Тема 5. Бюджетний процес і бюджетні процедури

Розроблення бюджетного запиту. Аналіз бюджетних запитів і розробка пропозицій проекту закону про Державний бюджет. Правила оформлення проекту закону про Державний бюджет України. Роль і завдання Міністерства фінансів у складанні проекту зведеного бюджету України. Складання проектів місцевих бюджетів. Вихідна інформація для складання проекту бюджету.

Внесення змін до Закону. Захищені статті видатків бюджету. Звіт про виконання Державного бюджету. Складання, розгляд, затвердження, виконання місцевих бюджетів.

Теми рефератів

- Аналіз бюджетних запитів і розробка пропозицій проекту закону про Державний бюджет
- Роль і завдання Міністерства фінансів у складанні проекту зведеного бюджету України.
- Складання проектів місцевих бюджетів.

Ключові терміни: *бюджетний процес, стадії бюджетного процесу, бюджетний період, регламентування бюджетного процесу, завдання бюджетного процесу, організація бюджетного процесу, учасники бюджетного процесу, бюджетні повноваження, розпорядники бюджетних коштів.*

Тести і питання для самоконтролю і самоперевірки знань до теми 5

1. *Бюджетний процес являє собою -*
 - а) процес розгляду та прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети;
 - б) регламентований законодавством порядок складання, розгляду, затвердження бюджетів та їх виконання;
 - в) складання, розгляд і затвердження звіту про виконання бюджетів, які входять у бюджетну систему України;
 - г) процес складання проектів бюджетів.
2. *Відповідно до бюджетного кодексу України стадіями бюджетного процесу визнаються...*
3. *На всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються*
 - а) внутрішній та зовнішній фінансовий контроль і аудит;
 - б) регламентований законодавством порядок складання, розгляду, затвердження бюджетів та їх виконання;
 - в) складання, розгляд і затвердження звіту про виконання бюджетів, які входять у бюджетну систему України;
 - г) оцінка ефективності використання бюджетних коштів.

4. *Внутрішній фінансовий контроль на всіх стадіях бюджетного процесу повинен забезпечувати*

- а) постійну оцінку достатності та відповідності діяльності бюджетної установи вимогам внутрішнього фінансового контролю;
- б) оцінку діяльності на відповідність результатам встановленим завданням та планам;
- в) складання, розгляд і затвердження звіту про виконання бюджетів, які входять у бюджетну систему України;
- г) інформування безпосередньо керівника бюджетної установи про результати кожної перевірки (оцінки, розслідування, вивчення чи ревізії, проведеної підрозділом внутрішнього фінансового контролю.

5. *Керівник бюджетної установи відповідає за організацію ефективної системи внутрішнього контролю за фінансовою та господарською діяльністю цієї установи з урахуванням*

- а) положень Бюджетного Кодексу України та інших нормативно-правових актів;
- б) вимог цілеспрямованого, ефективного і економного управління функціями кожного структурного підрозділу, правильного розмежування функціональних обов'язків;
- в) оцінки ефективності використання бюджетних коштів та правил бухгалтерського обліку й контролю щодо активів, пасивів, доходів та видатків бюджетної установи;
- г) забезпечення відповідності діяльності бюджетної установи вимогам внутрішнього фінансового контролю.

6. *Зовнішній контроль та аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ здійснюються*

- а) Рахунковою палатою України;
- б) Кабінетом Міністрів України;
- в) Державним казначейством України;
- г) Головним контрольно-ревізійним управлінням України.

7. *Бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему, становить*

- а) період розробки проекту бюджету та його затвердження;
- б) один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року;
- в) період виконання бюджетів;
- г) період складання та затвердження звіту про виконання бюджетів.

8. *Особливими обставинами, за яких Державний бюджет України може бути прийнято на інший бюджетний період, визначено:*

- а) надзвичайні події;
- б) введення воєнного стану;
- в) оголошення надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях;
- г) оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації, необхідність усунення природних чи техногенних катастроф.

9. *Нормативно-правовими актами, що регулюють бюджетний процес та бюджетні відносини в Україні, є -*

- а) Конституція України;
- б) Закон про Державний бюджет України на відповідний рік;
- в) Бюджетний Кодекс України;
- г) нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, прийняті на підставі та на виконання Бюджетного Кодексу України й інших законів України ;
- д) потрібне доповнити.

10. *При здійсненні бюджетного процесу в Україні положення нормативно-правових актів застосовуються*

- а) лише в частині, в якій вони не суперечать положенням Конституції України, Бюджетного Кодексу України та Закону про Державний бюджет України на відповідний рік ;
- б) лише в частині, в якій вони не суперечать положенням Конституції України ;
- в) лише в частині, в якій вони не суперечать Закону про Державний бюджет України на відповідний рік ;
- г) потрібне доповнити.

11. *Учасниками бюджетного процесу є -*

- а) органи та посадові особи, які наділені бюджетними повноваженнями;
- б) посадові особи, які наділені бюджетними повноваженнями ;
- в) органи, які наділені бюджетними повноваженнями;
- г) вірна відповідь відсутня.

12. *Головними розпорядниками бюджетних коштів можуть бути виключно:*

- а) керівники місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад та їх секретаріатів, керівники головних управлінь, управлінь, відділів та інших самостійних структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад;
- б) органи та посадові особи, які наділені бюджетними повноваженнями органи, уповноважені відповідно Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України забезпечувати їх діяльність, в особі їх керівників, а також міністерства;
- в) Національна академія наук України, Українська академія аграрних наук, Академія медичних наук України, Академія педагогічних наук України, Академія правових наук України, Академія мистецтв України, в особі їх керівників;
- г) Конституційний Суд України, Верховний Суд України та інші спеціалізовані суди; установи та організації, які визначені Конституцією України або входять до складу Кабінету Міністрів України.

13. *Головні розпорядники коштів Державного бюджету України визначаються та затверджуються*

- а) Бюджетним кодексом України ;
- б) Конституцією України ;
- в) Кабінетом Міністрів України;

г) законом про Державний бюджет України шляхом встановлення їм бюджетних призначень.

14. *Головний розпорядник бюджетних коштів виконує наступні функції:*

а) розробляє на підставі плану діяльності проект кошторису та бюджетні запити і подає їх Міністерству фінансів України чи місцевому фінансовому органу;

б) здійснює внутрішній контроль за повнотою надходжень, отриманих розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачами бюджетних коштів, і витрачанням ними бюджетних коштів;

в) одержує звіти про використання коштів від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів і аналізує ефективність використання ними бюджетних коштів;

г) розробляє план своєї діяльності відповідно до завдань та функцій, визначених нормативно-правовими актами, виходячи з необхідності досягнення конкретних результатів за рахунок бюджетних коштів.

Література: [1,2,3,11,12,13,14,15,16,19,20,21,22,23,24,26]

Змістовий модуль 2. Державний і місцеві бюджети України

Тема 6. Державний бюджет України. Система доходів і видатків Державного бюджету

Фактори, що обумовлюють формування і використання Державного бюджету в Україні: економічні, політичні, соціальні. Роль Державного бюджету в регулюванні економіки, реалізації загальнодержавних цільових програм та інших видатків загальнодержавного значення. Роль і місце Державного бюджету у фінансово-кредитному механізмі. Взаємозв'язок бюджету з галузевими фінансовими планами. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально – економічного розвитку, фінансового регулювання. Його роль у сукупності економічних методів управління економікою держави.

Теми рефератів

- Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально – економічного розвитку.
- Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб фінансового регулювання.
- Роль Державного бюджету в регулюванні економіки, реалізації загальнодержавних цільових програм та інших видатків загальнодержавного значення.
- Роль і місце Державного бюджету у фінансово-кредитному механізмі.

Література: [1,2,3,4,5,12,13,15,16,21,26,28]

Тема 7. Місцеві бюджети України. Система доходів і видатків місцевих бюджетів

Взаємозв'язок державного і місцевих бюджетів Роль місцевих бюджетів у бюджетній системі України. Поточний бюджет і бюджет розвитку.

Перерозподіл функцій між місцевими та державним бюджетом. Забезпечення принципу самостійності в розробці і використанні бюджетів всіх рівнів.

Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами. Особливості розподілу видатків за видами бюджетів залежно від повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Принципи розподілу видатків між бюджетами.

Теми рефератів

- Місцевий бюджет, його значення і роль у соціально-економічному розвитку території.
- Місцеві бюджети в умовах самоуправління регіону.

Література: [2,3,4,5,7,12,13,15,16,18,21,23,26]

Тема 8. Міжбюджетні відносини

Поняття та мета міжбюджетних відносин. Види видатків на здійснення повноважень. Джерела здійснення видатків бюджетів. Відповідальність за здійснення видатків. Передача державою права на здійснення видатків. Розмежування видатків між бюджетами.

Теми рефератів

- Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.
- Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості, їх використання
- Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами.

Література: [2,3,6,9,12,13,15,21,26,28].

Тема 9. Видатки бюджету на економічну діяльність держави, науку, оборону та управління

Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання.. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки. Склад видатків на економічну діяльність держави.

Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Національної академії наук України, у відомчих наукових закладах та вищих навчальних закладах.

Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування.

Теми рефератів

- Форми державного впливу на розвиток економіки.
- Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Національної академії наук України
- Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону.

Література: [1,2,3,4,5,7,12,15,21,22,26]

Тема 10. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Соціальні державні цільові фонди. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери.

Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності.

Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування у вузах.

Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів. Фінансування преси, радіо, телебачення. Фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху. Адресні субсидії громадянам на житло і комунальні послуги.

Теми рефератів

- Фінансування загальної середньої освіти в Україні.
- Проблеми фінансового забезпечення вищої освіти.
- Планування і фінансування видатків на утримання дошкільних закладів.
- Видатки бюджету на культурно-просвітницькі установи.
- Фінансування фізичної культури і спорту.
- Фінансування культури і мистецтва.
- Планування і фінансування видатків на утримання шкіл-інтернатів.

Література: [1,2,3,4,5,7,12,15,21,22,26]

Змістовий модуль 3. Державний кредит. Державний борг. Казначейська система виконання бюджету України

Тема 11. Державний кредит. Державний борг і його обслуговування

Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Передумови державного кредиту. Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик.

Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом.

Теми рефератів

- Проблеми фінансового оздоровлення економіки та ліквідації бюджетного дефіциту.
- Проблеми обслуговування державного боргу.
- Роль бюджету в фінансовому забезпеченні охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки.

- Проблеми фінансування поповнення державних запасів і резервів.

Література: [2,4,8,10,12,13,15,17,21,25]

Тема 12. Казначейська система України

Організаційна структура системи Державного казначейства України та основні завдання казначейства.

Казначейські принципи виконання бюджету. Єдиний казначейський рахунок. Субрахунки єдиного казначейського рахунку. Принципи управління єдиним казначейським рахунком.

Теми рефератів

- Організаційна структура системи Державного казначейства України.
- Основні завдання казначейства та функції системи Державного казначейства України.
- Єдиний казначейський рахунок та його роль у виконанні Державного бюджету.

Література: [2,4,8,10,12,13,15,17,21,25]

МАУП

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські і практичні заняття, які проводяться за основними темами дисципліни «Бюджетна система» у формі вільного обговорення, мають за мету узагальнення і систематизацію знань, отриманих студентами у ході підготовки до занять, а також розвиток у них самостійного мислення, здібностей до вільного обміну думками, вміння знайти правильний підхід до вирішення практичних завдань.

До всіх тем пропонуються контрольні запитання для закріплення засвоєного матеріалу і самоперевірки знань, а до деяких з них — завдання, які потрібно виконувати у письмовій формі.

Підготовка до семінарських занять передбачає уважне вивчення рекомендованої літератури.

Семінарське заняття 1

Сутність, призначення та роль бюджету держави

1. Бюджет як економічна категорія: *призначення бюджету держави; суб'єкти бюджетних відносин; об'єкт бюджетних відносин; бюджет і фінансова модель суспільства.*
2. Бюджет як фінансовий план держави: *правова характеристика бюджету; відмінності між бюджетом як економічною і правовою категоріями; склад і структура доходів бюджету; склад і структура видатків бюджету; стан бюджету як фінансового плану; взаємозв'язок бюджету з планом економічного і соціального розвитку; взаємозв'язок бюджету з іншими фінансовими планами.*
3. Роль бюджету у фінансовому забезпеченні.
4. Роль бюджету у фінансовому регулюванні.

Практичне завдання: проаналізувати Державний бюджет України за останні два роки (склад і структура доходів і видатків, стан бюджету).

Семінарське заняття 2

Бюджетний устрій і бюджетна система України

1. Основи бюджетного устрою: *виокремлення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.*
2. Бюджетна система України: *Бюджетний кодекс України; склад бюджетної системи України; структура бюджетної системи України.*
3. Взаємовідносини ланок бюджетної системи.

Практичне завдання: проаналізувати структуру бюджетної системи України за останні два роки.

Семінарське заняття 3

Система доходів і видатків бюджету

1. Організація системи доходів бюджету: рівень бюджетної централізації ВВП; джерела формування доходів бюджету; методи формування доходів бюджету.
2. Склад і структура доходів бюджетів України.
3. Класифікація видатків бюджету.

Семінарське заняття 4

Бюджетний дефіцит

1. Поняття та причини бюджетного дефіциту.
2. Види бюджетного дефіциту.
3. Джерела покриття бюджетного дефіциту.
4. Форми та проблеми фінансування бюджетного дефіциту в Україні.

Семінарське заняття 5

Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

1. Роль бюджету у забезпеченні економічного розвитку країни.
2. Бюджетні інвестиції у розвиток економіки.
3. Бюджетні кредити підприємствам.
4. Державні дотації.
5. Видатки на фундаментальні дослідження.

Семінарське заняття 6

Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

1. Роль бюджету у забезпеченні соціального захисту населення та утриманні соціальної сфери.
2. Склад і характеристика видатків на соціальну сферу: *структура видатків; видатки на освіту; видатки на охорону здоров'я; видатки на культуру.*
3. Склад і характеристика видатків на соціальний захист населення і соціальне забезпечення.
4. Основи кошторисного фінансування.

Практичне заняття 7

Бюджетні процедури в бюджетному процесі (ділова гра)

1. Розроблення бюджетного запиту.
2. Правила оформлення проекту закону про Державний бюджет України.
3. Роль і завдання Міністерства фінансів у складанні проекту зведеного бюджету України.
4. Складання проектів місцевих бюджетів.
5. Вихідна інформація для складання проекту бюджету.
6. Порядок і терміни складання проекту бюджету. Розгляд проекту Державного бюджету в Кабінеті Міністрів України.
7. Подання проекту бюджету до Верховної Ради України.
8. Підготовка проекту закону про Державний бюджет України та його розгляд.

9. Порядок внесення змін і доповнень у проект бюджету. Прийняття закону про Державний бюджет України.
10. Бюджетні призначення в разі несвоєчасного прийняття закону. Організація виконання Державного бюджету.
11. Бюджетний розпис.
12. Внесення змін до Закону.
13. Захищені статті видатків бюджету.
14. Складання, розгляд, затвердження, виконання місцевих бюджетів.

Практичне заняття 8

Основи фінансування закладів загальної середньої освіти. Складання кошторису загальноосвітньої школи

1. Розрахунок оперативно-сітьових показників загальноосвітньої школи.
2. Складання тарифікаційного списку загальноосвітньої школи.
3. Розрахунок фонду заробітної плати.
4. Розрахунки інших статей кошторису.
5. *Вирішення задач.*

Практичне заняття 9

Основи фінансування медичних закладів. Складання кошторису медичного закладу.

1. Оперативно-сітьові показники діяльності медичних закладів.
2. Складання тарифікаційного списку медичного закладу.
3. Розрахунок фонду оплати праці працівників медичних закладів.
4. Розрахунок інших статей кошторису медичного закладу.
5. *Вирішення задач.*

МАУП

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

У процесі індивідуальної роботи студент набуває таких навичок:

- збирання та обробка матеріалу;
- логіка його викладу;
- проведення критичного аналізу за темою роботи тощо.

Мета індивідуальної роботи полягає у можливості якомога повнішого з'ясування студентами основних завдань, що стоять перед бюджетною системою та напрямками діяльності держави. Вона ґрунтується на проведенні викладачем індивідуальних консультацій з цих питань.

Формою контролю індивідуальної роботи студента є захист реферату і/або проведення заліку за результатами контрольної роботи.

Реферат — одна з основних форм індивідуальної роботи студентів. Мета реферату полягає у закріпленні та поглибленні теоретичних і практичних знань, отриманих студентом у процесі вивчення окремих тем. Для цього студенти самостійно обирають тему роботи відповідно до переліку, наведеного нижче. При цьому теми робіт не повинні повторюватись у групі студентів.

Написання реферату дає можливість студентові навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, узагальнювати матеріали періодичної літератури, глибше вивчати особливості функціонування окремих ланок бюджетної системи як України, так і зарубіжних країн.

Підготовка реферату включає такі етапи: вибір теми, складання плану реферату, вивчення навчальної літератури за темою, добір і вивчення спеціальних джерел за темою, добір фактичного \ статистичного матеріалу та його обробка, оформлення списку літератури, консультація з викладачем, передання його викладачеві для оцінювання або усний виступ перед студентами всієї групи на основі матеріалів реферату.

Літературу з теми реферату студент добирає самостійно, використовуючи для цього бібліотечний каталог. Для підготовки реферату студент повинен використовувати спеціальну літературу, що стосується теми, періодичні видання (газети, журнали) наукові статті. Консультацію з питань добору літератури студент може отримати у викладача чи у працівників бібліотеки. Варто залучати поточні матеріали, опубліковані в журналах «Финансы», «Фінанси України», «Деньги и кредит», «Вопросы экономики», «Экономические науки», «Мировая экономика и международные отношения», «Внешняя торговля», «Економіка України», а також у газетах «Урядовий кур'єр», «Галицькі контракти», «Діло», «Закон і бізнес», «Бизнес и банки», «Бизнес», «Финансовая Украина», «Деловая Украина», «Бизнес, банки, биржи», «Экономика и жизнь» та ін.

Обсяг реферату має становити до 15 сторінок рукопису формату А4. Реферат повинен бути грамотно та охайно надрукований або написаний чітким розбірливим почерком. Слід уникати в роботі дублювання тексту підручника або іншого джерела. Необхідно самостійно формулювати свої думки, не допускати повторень і суперечностей між окремими положеннями реферату. Студент повинен повною мірою виявити свої знання, узагальнити теоретичні знання та досвід практичної роботи. У той же час не рекомендується давати однозначні відповіді без належних

пояснень. Реферати, які не відповідають встановленим вимогам, повертаються на доопрацювання.

Студент за власним бажанням може запропонувати нову актуальну тему реферату, яка має відповідати програмі курсу та бути узгоджена з викладачем.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Бюджет — основний фінансовий план держави.
2. Бюджет як інструмент реалізації соціально-економічних програм.
3. Бюджетний дефіцит, його причини і наслідки, методи управління.
4. Бюджетна система України та однієї із зарубіжних країн (порівняльна характеристика).
5. Місцевий бюджет, його значення і роль у соціально-економічному розвитку території.
6. Місцеві бюджети в умовах самоуправління регіону.
7. Проблеми фінансового оздоровлення економіки та ліквідації бюджетного дефіциту.
8. Проблеми формування і використання бюджетних асигнувань у
9. медичних установах.
10. Фінансування загальної середньої освіти в Україні.
11. Проблеми фінансового забезпечення вищої освіти.
12. Планування і фінансування видатків на утримання дошкільних
13. закладів.
14. Видатки бюджету на культурно-просвітницькі установи.
15. Фінансування фізичної культури і спорту.
16. Фінансування культури і мистецтва.
17. Планування і фінансування видатків на утримання шкіл-інтернатів.
18. Фінансування концертних організацій.
19. Проблеми обслуговування державного боргу.
20. Роль бюджету в фінансовому забезпеченні охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки.
21. Проблеми фінансування поповнення державних запасів і резервів.
22. Бюджетне фінансування житлового господарства.
23. Фінансування міжнародної діяльності держави.
24. Бюджетна система однієї із зарубіжних країн.
25. Вплив бюджетної політики на інфляційний процес.
26. Проблеми зовнішнього державного боргу країн з перехідною економікою.
27. Роль бюджету держави в збалансованому розвитку національної
28. економіки.
29. Державний кредит та його роль у формуванні фінансових ресурсів держави.
30. Бюджетна політика у сфері державних доходів.
31. Бюджетна політика у сфері державних видатків.
32. Бюджетні права органів державної влади і самоврядування.
33. Планування і фінансування видатків бюджету на національну оборону.
34. Фінансування органів митної служби.
35. Видатки бюджету на утримання органів внутрішніх справ і внутрішніх військ.

36. Фінансування органів прокуратури і суду.

37. Проблеми фінансування соціального захисту.

Примітка: Студенти денної форми навчання в процесі індивідуальної роботи виконують реферати з обраної теми, а студенти заочної форми навчання — контрольні роботи відповідно до встановленого порядку.

МАУП

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про Рахункову палату Верховної Ради України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. *Благу́н І. Г., Воронко Р. М., Бучкович М. Л.* Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. - Львів: Магнолія- 2012. - 224 с.
5. "Бюджетний менеджмент" Навчальний посібник /Благу́н І.Н., Воронкова Р.М., Бучок М.Л./ - К. , 2013 -340 с.
6. Бюджетний менеджмент Навчально-методичний посібник / Н. Б. Ярошевич, Н. О. Шпак, В. Є. Матвіїшин. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 224 с.
7. *Василик О. Д., Павлюк К. В.* Бюджетна система України: підр. – К.: ЦНЛ, 2004. – 544с.
8. *Деркач І.І., Гордєєва Л.Л.* Бюджет і бюджетний процес в Україні. – Дніпропетровськ: -2001.
9. *Коваленко Л. О., Зеленський С. М., Забаиштанський М. М.* Бюджетний менеджмент: навч. посіб. - К.: Слово, 2011. - 416 с.
10. *Опарін В.М., Малько В.І., Кондратюк С.Я., Коломієць Г. Б.* Бюджетна система. Навчально – методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2002. – 336 с.
11. *Павлюк К.В* Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: Монографія. – К. – НДФІ, 2006. – 584 с.
12. *Пасічник Ю. В.* – Бюджетна система України: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2010- 607с
13. *Пасічник Ю.В.* Бюджетна система України та зарубіжних країн. Навч. посіб. – К.: Знання – Прес, 2012 – 496 с.
14. *Фролов С. М.* Бюджетний менеджмент (теорія і практика) : навчальний посібник / С. М. Фролов, І. Д. Скляр. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 340 с.
15. *Чечетов М. В., Чететова Н. Ф., Бережна А. Ю.* – Бюджетний менеджмент: навч. посіб. в 2-х ч. Ч. 1. – х.: ВД «ІНЕЖЕК», 2004 – 560с.
16. *Чечетов М. В., Чететова Н. Ф., Бережна А. Ю.* – Бюджетний менеджмент: навч. посіб. в 2-х ч. Ч. 2. – х.: ВД «ІНЕЖЕК», 2008– 448с.
17. *Юрій С. І, Бескид Й. М.* – Бюджетна система: навч. посіб – К.: НІОС, 2009– 396с.
18. *Юрій С. І., Стоян В. І., Даневич О. С.* – Казначейська система: підр. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006 – 818с.

Додаткова

20. *Базилевич В. Д., Беластрик Л. О.* – Державні фінанси: навч. посіб / за ред. В. Д. Базилевича – К: Атака, 2002 – 368 с.
21. *Булгакова С. О., Базанова Н. В., Чечуліна О. О., Шаповал Т. А.* –

Казначейська система виконання бюджетів: підр. – К.: Київський держ. торг-екон. ун-т, 2010. – 249с.

22. *Опарін В. М., Мацько В. І., Кондратюк С. Я., Коломієць Г. Б.* Бюджетна система: навч.-метод. посіб для самост. вивч. дисц.–2-ге вид., перероб і доп. – К.: КНЕУ, 2012 – 336с.

23. *Галушка Є. О., Охримовський О.В., Хижняк Й. С.* – Казначейська справа: навч. посіб. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2004. – 248с.

24. *Матвеева В.* – Бюджетні організації: бухгалтерський облік та оподаткування. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Х.: Фактор, 2002 – 688 с.

25. *Опарін В. М., Малько В. І., Кондратюк С. Я.* – Бюджетна система. – К.: КНЕУ, 2000. – 208с.

26. *Пасічник Ю. В.* – Бюджетна система України та зарубіжних країн: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб і доп. – К.: Знання-Прес, 2003 – 523 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів	4
Тематичний план дисципліни “Бюджетна система”	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни «Бюджетна система».....	6
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	19
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.....	22
ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ.....	23
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	25

МАУП